

Aineenopetus ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

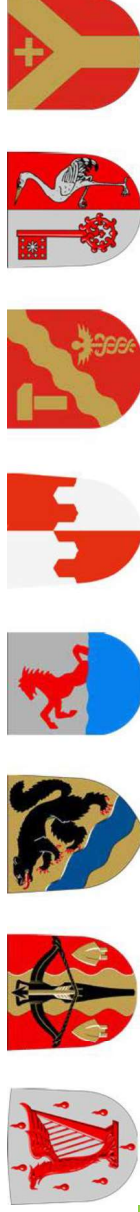
24.11.2025

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen vinkkipaketin seudullinen työryhmä:

Outi Etu-Seppälä,
pedagoginen asiantuntija,
Tampereen kaupunki

Tiia-Pauliina Ahokangas,
perusopetuksen koordinoiva erityisopettaja,
Nokian kaupunki

Tiina Lammi,
esi- ja perusopetuksen koordinoiva erityisopettaja,
Pirkkalan kunta

Aineenopetus ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

1.Johdanto (Nina T. ja Hanna)

2.Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja Vinkkipaketin hyödyntäminen 40-45 minuuttia (Outi, Tiia-Pauliina ja Tiina)

3.Yhteenveto

10:00

40:00

10:00

< 1/1 +

[Classroomscreen | The #1 online whiteboard for teachers](#)

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetuksen oppimäärästä tai ops:n tavoitteista poikkeaminen

Opintoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain
POL 20 h §

Oppilaineen oppimäärän rajaaminen
POL 20 h §

Oppilaan vapauttaminen oppilaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä
(POL 20h §, tarvittaessa POL 20i §)

Oppilaskohtaiset tukitoimet POL 20 c §

Opetuksen lähtökohtana yksilölliset tarpeet. Opetus säännöllisiä ja pitkäkestoisia.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä (alle puolet tunneista) ja muun opetuksen yhteydessä	Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppilaineen opetus (yli puolet tunneista tai kokonaan) pienryhmässä	Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa	Tulkitsemispalvelut (näkö-, kuulo- ja puhevämmä)
			
Plenryhmän koko paikallisesti määriteltä	Plenryhmän koko paik. määriteltä	Erityisluokan koko max. 10 opp.	Apuvälineet

Tukea koskeva arviointi ja suunnitelma

Tukea koskeva hallintopäätös

Ryhmäkohtaiset tukimuodot POL 20 b §

Opetuksen lähtökohtana ryhmäkohtaiset tavoitteet

Yleinen tukiopetus	Opetuskielen tukiopetus	Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä
		

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä, kielitietoista opetusta, opetusryhmien muodostamista, pedagogisia ratkaisuja, opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet, oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuria ohjaavat arvot:

Inklusiiviset periaatteet: kaikki lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen, yhteisöllisyys, sosiaalinen osallisuus, kiinnittyminen ja ryhmän merkitys, vastuullisuus, esteetön ja saavutettavissa oleva oppimisympäristö, laadukas toiminta, rakentava yhteistyö

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

Opetuksen lähtökohtana ryhmäkohtaiset tavoitteet

POL 20 b §

Yleinen
tukiopetus

Opetuskielen
tukiopetus

Erityisopettajan
antama opetus
muun
opetuksen
yhteydessä

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä, kielitietoista opetusta, opetusryhmien muodostamista, pedagogisia ratkaisuja, opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet, oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Kaikkien
oppilaiden
oikeus

Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuria ohjaavat arvot:

Inklusiiviset periaatteet: kaikki lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen, yhteisöllisyys, sosiaalinen osallisuus, kiinnittyminen ja ryhmän merkitys, vastuullisuus, esteetön ja saavutettavissa oleva oppimisympäristö, laadukas toiminta, rakentava yhteistyö

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen ja koulunkäyntiä koskeva lainsäädäntö ja opetussuunnitelmat uudistuivat 1.8.2025 alkaen. Uudistus toi mukanaan oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, jotka määrittellään [perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa luvussa 7.2.](#)

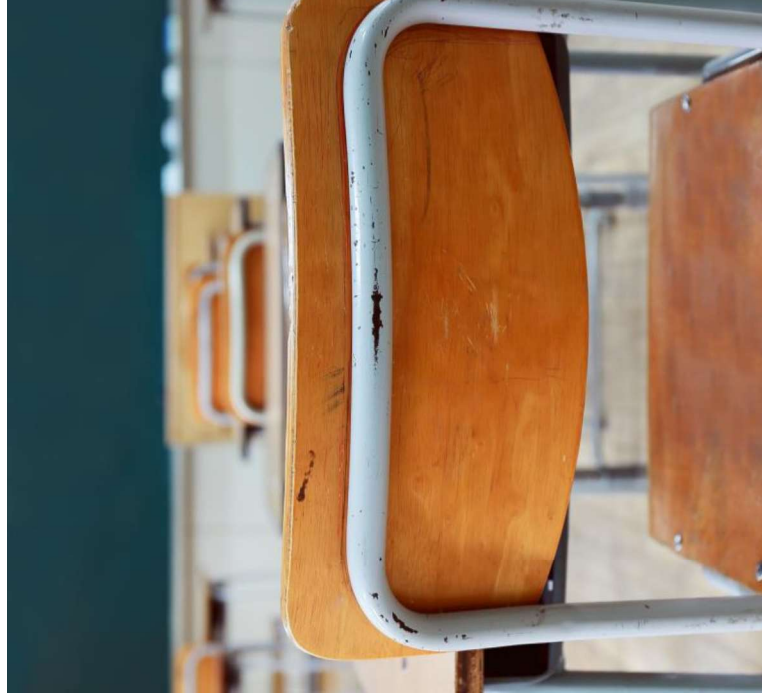
Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan:

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa **opetuksen järjestämistä** ja opetuksen **eriyttämistä**,
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa **kielitietoista opetusta**,
- **opetusryhmien muodostamista** siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa,
- **pedagogisia ratkaisuja**, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain,
- opettajan kykyä huomioida riittävästi **opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet**,
- oppilaiden kanssa työskentelevien **koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä** oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena.

Esi- ja perusopetuksen järjestämisen eri tasot muodostavat kokonaisuuden

Taustalla lait, suunnitelmat ja tutkittu tieto

Vinkkipaketti oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin on koostettu perusopetuslakiin, opetussuunnitelmiin sekä tutkittuun tietoon perustuen.

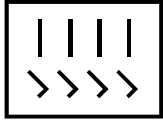
Vinkkipaketin tarkoituksena on

- 1. taustoittaa** oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen kokonaisuutta opetuksen järjestämisen sekä toimintakulttuurin näkökulmista,
- 2. laajentaa** ja vahvistaa eriyttämisen keinovalikoimaa opetusryhmissä,
- 3. inspiroida** pohtimaan pedagogisten ratkaisujen mahdollisuuksia,
- 4. helpottaa** oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelua sekä arviointia.

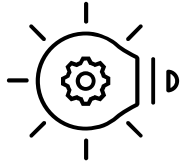
Kouluyhteisön toimintakulttuuri

Ota vinkkilistat käyttöön!

Tämä vinkkipaketti sisältää **vinkkilistoja** mm. opetusjärjestelyihin, eriyttämiseen, pedagogisiin ratkaisuihin ja monialaiseen yhteistyöhön sekä runsaasti **linkkivinkkejä** opetusjärjestelyjen suunnittelun tueksi.

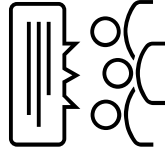

Vinkkilistat toimivat **inspiraationa opetusjärjestelyjen suunnitteluun**. Niiden avulla voit

- muistutella mieleen ja löytää uusia ideoita pedagogisista ratkaisuista ja opetusjärjestelyistä,
- rastittaa jo käytössä olevia ratkaisuja, ja tehdä omia muistiinpanoja,
- arvioida oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tilannetta sekä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen toteutumista.

Muistathan, että vinkkilistat ovat suuntaa-antavia, eikä jokaisen vinkin tarvitse toteutua, jotta oppilaalle voidaan tarjota vahvempaa oppimisen tukea.

Uusien eriyttämis- ja toimintatapojen, käytänteiden sekä pedagogisten ratkaisujen käyttöönotossa on hyvä olla sitkeä ja sinnikäs. Jotta käyttöönotettujen opetusjärjestelyjen tukivastetta voidaan arvioida, tulee niitä toteuttaa johdonmukaisesti järjestelyistä yhdessä sopien ja niihin pitkäjänteisesti sitoutuen.

Luettelo vinkkilistoista

- Käytännön toimenpiteitä koulutasolla
- Kielitietoinen opetus
- Oppimisympäristön saavutettavuus ja esteettömyys
- Eriyttäminen
- Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi
- Pedagogiset ratkaisut koulunkäynnin tueksi
- Monialainen yhteistyö
- Muistiinpanoja

Käytännön toimenpiteitä koulutasolla

Rehtorin vastuu	Henkilöstöresurssi	Osaamisen vahvistaminen
☐	☐	☐
☐ Johtaminen: arvot, tavoitteet, suunnittelu, toteuttaminen, arviointi	☐ Yhteisopettajuus	☐ Tampereen seudun Osakkeen palvelut
☐ Lukuvuosisuunnitelma, OPS	☐ Samanaikaisopettaja	☐ Kollegan tuki
☐ Saavutettavuus ja esteettömyys	☐ Resurssiopettaja	☐ Itsenäinen opiskelu (esim. OPH, NMI, Valteri ym.)
☐ Opetusryhmien muodostaminen	☐ S2-opettaja	☐ Ammatilliset verkostot ja tapahtumat
☐ Yhteistyörakenteet	☐ Kietu-opettaja	☐ Mentorointi
☐ Henkilöstöresurssin kohdentaminen	☐ Erityisopettaja	☐ Työnohjaus
☐ Lukujärjestys: palkitukset	☐ Erityisluokanopettaja	☐
☐ Osaamisen kehittäminen	☐ Ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja	☐
☐ Tiedonsiirron sujuvuus siirtymävaiheissa oppilastuntemuksen varmentamiseksi	☐	☐

Kielitietoinen opetus

Opetustilanteessa	Oppimateriaalit	Opiskelustrategiat
☐	☐	☐
☐ Keskeisten käsitteiden avaaminen	☐ Saavutettavuuskirjasto Celian palvelut	☐ Lukemisen strategiat
☐ Sanavaraston laajentaminen	☐ Oppimateriaalien valmiit sanastot: Sanomapron Sanastot-sovellus	☐ Tiivistelmien kirjoittaminen
☐ Opiskeltavien käsitesanojen sanasto	☐ Oppimateriaalien äänikirjasovellukset: Otavan Nova, Sanomapron Arttu	☐ Alleviivaaminen
☐ Käsitekartta: ylä- ja alakäsitteet	☐ Selkotestit, selkokirjat	☐ Muistiinpanot
☐ Opiskeltavien käsitesanojen sanasto	☐ Tekstin selkiyttäminen: fontti, riviväli, lihavointi	☐ Opiskelustrategioiden opettelu
☐ Selkokieliset ohjeet, kuvatuki	☐ Lukuviivain, värikalvot	☐ Erilaisten tekstilajien tunnistaminen
☐ Selkokielisyys: opetustilanteen selkokielisyys	☐ Värillisen paperin käyttäminen monisteen pohjana	☐
☐ Opiskeltavien asioiden jäsentäminen	☐ Paperinen oppimateriaali	☐
☐ Oppimista tukevat aktiviteetit	☐ Tietokoneen käyttö tuottava kirjoittaminen, pitkät vastaukset, muistiinpanot	☐
☐ Tekstit: tiivistelmät, tukisanalista, tekstin ydinvirkkeet	☐	☐
☐ Vuorovaikutuksen tukeminen kielenkäyttötilanteissa	☐	☐
☐	☐	☐

Strategioiden tukeminen

- Oppimiselle asetettu tavoite
- Lukemisen ja luetun ymmärtämisen opettelu ja tukeminen

Ennakointi ja aiemman tiedon aktivointi.

- Mitä tiedän aiheesta?

Silmäileminen

- Otsikot, väliotsikot
- Kuvat ja kuvatekstit

Tekstin käsittely ja jäsentäminen

- Kappaleen keskeiset käsitteet tai sanat: ennakotiedot ja määrittely
- Tekstin sanasto paperilla, tulostettavissa Classroomissa tms.
- Tekstin samanaikainen lukeminen ja kuunteleminen
- Tekstin avaaminen keskustellen
- Tekstin ollennaisten asioiden alleviivaaminen

Strategioiden tukeminen

- Lukemisen ja luetun ymmärtämisen opettelu ja tukeminen

Syventyminen

- Tekstin pääasioiden kirjaaminen: muistiinpanot, tiivistelmät, yhteenvedot, tukisanalistat, miellekartat, käsitekartat
- Kysymysten laatiminen tekstistä

Mieleenpalauttaminen

- Tehtävien tekeminen. **Huomioithan**, että tehtävien on hyvä alkaa kysymyksillä, joiden vastaukset on löydettävissä suoraan kirjasta. Näin voidaan harjoitella myös luetun ymmärtämistä ja tekstin käsittelyä oppimistilanteessa.
- Kysymyksiin vastaaminen, tekstin uudelleen muotoilu kirjattujen asioiden pohjalta

Strategioiden tukeminen

- **Oppimisstrategioiden opettelu ja vahvistaminen**
- **SSMK-strategia**, soveltuu tekstin tai asian opetteluun
 - Silmäillen: sisällysluettelo, otsikot, kuvat, teksti
 - Syvennyn: yhden tekstin lukeminen, muistiinpanot, tukisanat, ajatus- ja käsitekartat, tekstin sanasto
 - Muisten ja mietin: tehtävät, kysymysten tekeminen
 - Kokoan ja kertaan: Tekstien lukeminen, tiivistelmä
- **Aloita ja lopeta ajatuksella**, soveltuu tekstien tai tekstialueiden opetteluun
 - Aloita ajatuksella ja suunnittele 5-10min: Mitä aiot tehdä? Mikä on tavoite? Paljonko on aikaa? Milloin on tauko?
 - Työskentele 60min: Työstä tehtävää monin eri tavoin
 - Lopeta ajatuksella 5min: Mitä tuli tehtyä? Pääsitkö tavoitteeseen? Tuliko valmista?
 - Valmistele 5min: Listaa seuraavan kerran asiat, Päätä seuraavan kerran ajankohta
- **1, 2, 3 -menetelmä**, soveltuu tekstien tai tekstialueidenopetteluun
 - Valitse luettava kokonaisuus: Valitse luettavaksi lyhyt kappale tai 1 sivu.
 - Pysähdy ja muistele: Arvioi kuinka hyvin pystyisit kertomaan lukemastasi asiasta toiselle.
 - 1=muistan hyvin
 - 2=muistan jotakin
 - 3=en muista juuri mitään
 - Palaa tekstiin ja sen numeroihin: Keskity harjoittelemaan 2,3 kohtia tekstistä

Oppimisympäristön saavutettavuus ja esteettömyys

Tilajärjestelyt	Tilajärjestelyt	Istumapaikka
☐	☐	☐
☐ Siisteys, selkeys, järjestys: pulpettien paikat, tavaroiden paikat, julisteet suorassa ja ehjiä	☐ Tarkastuspiste samassa paikassa	☐ Lähellä opettajaa
☐ Valaistus	☐ Luokkatilan pysyvyys	☐ Luokan takana
☐ Akustiikka	☐ Lukemisen ja kirjoittamisen tukivälineet saatavissa luokkatilassa: lukuviivain, väripaperi, värikalvo ym.	☐ Tarkkaavaisen oppilaan vieressä
☐ Lämpötila	☐ Aktiivisuuden säätelyn välineet luokkatilassa: sinitarra, piipunrassi, pehmo pallot, aktiivivyynt, liukuste ja jumppakuminauha tuoliin ym.	☐ Kaukana häinötekijöistä
☐ Tilan jakaminen: sermit	☐ Rauhoittamisen välineet saatavissa luokkatilassa: painopeitto, -käärme, -liivit, stressipallot, sermit, kuulosuojaimet ym.	☐ Työrauhaa tukeva, opettajan pedagogisin perustein kirjattu istumajärjestys
☐ Säännöt näkyvillä	☐ Ruokailun järjestäminen tarvittaessa rauhallisessa tilassa/ajankohdassa	☐ "Konttori" -työpiste
☐	☐ Opasteet/ vihjeet/ värit tiloissa kulkemiseksi	☐ Pysyvät istumapaikat luokissa ja ruokalassa

Oppimisympäristön saavutettavuus ja esteettömyys

Strukturointi	Välineiden käyttäminen
☐	☐
Tuntirakenne näkyviin	Visuaalinen kuvatuki toiminnanohjauksen tukena
☐	☐
Oppitunnin tavoitteen määrittäminen	Lukuviivain
☐	☐
Tunnin yhteinen, selkeä aloitus	Ajan hahmottaminen: Time timer, tiimalasi, Mouse timer, online-stopwatch ym.
☐	☐
Tunnin kulku ja tavoitteet (ensin – sitten –lopuksi)	Tilan jakaminen: sermi
☐	☐
Muutosten ennakointi	Hypistelyvälineet: nystypallo, sinitarra, piipunrassi, spinneri, popit
☐	☐
Kuvatuki	Aktiivittynyt
☐	☐
Rutiinit tunnin rakenteessa	Liukuestealusta
☐	☐
Rauhoittuminen tunnin alkuun ja loppuun	Jalkarulla/kuminauha
☐	☐
Päiväjärjestys ja päivän ohjelman läpikäyminen	Kuulokkeet, musiikin kuuntelu
☐	☐
	Kuulosuojaimet

Eriyttäminen

Eriyttäminen	Tavoitteet	Tehtävät	Kotitehtävät
☐	☐	☐	☐
☐ Etenemisnopeus	☐ Oppilaalla on tieto opittavista tavoitteista	☐ Luokassa	☐ Merkinnät taululle
☐ Opittavan asian syvyys ja laajuuden eriyttäminen esim. rajattu urakka	☐ Oppilaalla tieto opittavien asioiden arviointikriteereistä	☐ Oppilaskohtaisesti	☐ Merkinnät Wilmaan
☐ Työskentelytavat	☐ Oppilaan mahdollisuudet vaikuttaa omaan oppimisen suunnitteluun	☐ Oppilaan mahdollisuudet vaikuttaa: tehtävien järjestys, tehtävien taso	☐ Merkintä kirjaan tai läksyvihkoon: post it –lappu, kirjanmerkki
☐ Työskentelyn lisäaika	☐ Oppilaan mahdollisuudet asettaa itselleen oppimisen ja työskentelyn tavoitteet	☐ Tehtävien vaatimustason eriyttäminen alas- ja ylöspäin	☐ Eriyttävät läksytehtävät
☐ Materiaali: tiivistelmät, kertaus, lyhennetyt tekstit, ylöspäin eriyttävä, e-kirjat	☐ Tavoitteiden säännöllinen uudelleenarviointi ja asettaminen	☐ Tehtävien määrä	☐ Oman puhelimen tai tabletin käyttö
☐ Äänikirjat: Oppimateriaalien omat äänikirjat, saavutettavuuskirjasto Celia	☐ Tuntityöskentelyn kriteerit oppilailla tiedossa	☐ VILLE-oppimisympäristön hyödyntäminen	☐ Suullinen läksy
☐ Havainnollistamateriaalit	☐ Jokainen opiskelee omalla taitotasollaan	☐ Urakatehtävät	☐ Kuvatuellinen läksy
☐	☐	☐	☐ Läksyparkki

Eriyttäminen

Opetus	Osaamisen näyttäminen	Koejärjestelyt	Palaute
☐	☐	☐	☐
☐ Opettajan puheen ja tekemisen rytmittäminen	☐ Kokeet	☐ Lisäaika	☐ Itsearviointi
☐ Havainnollistaminen konkreettisiin välinein	☐ Portfoliot	☐ Koepaperin leikkaaminen osiin	☐ Vertaisarviointi
☐ Mallintaminen, toistot	☐ Esitelmät	☐ Kokeiden suorittaminen erillisessä tilassa	☐ Arviointikeskustelut
☐ Visuaalisuus	☐ Muut kirjalliset tuotokset	☐ Suullisten kokeiden käyttö	☐ Säännöllinen, myönteinen palaute
☐ Auditivisuus	☐ Suulliset esitykset	☐ Kokeen suullinen täydentäminen	☐ Tavoitteen suuntainen kannustava ja rohkaiseva palaute
☐ Toiminnallisuus	☐ Videot	☐ Koealueen suorittaminen osissa, välikokeet	☐ Palaute tehtävien teosta
☐ Oppilaiden osallisuus suunnittelussa	☐ Vihkoryöskentely	☐ Koetehtävän selventäminen suullisesti	☐ Onnistumisten sanoittaminen ja näkyväksi tekeminen
☐ Ohjeiden selkeys, pilkkominen, vaihteistaminen	☐ Tehtäväpaketit	☐ Pari- ja ryhmäkokeet	☐ Palaute tuntityöskentelystä
☐ Yksilöllinen ohjaaminen	☐ Pari- ja ryhmätyöt	☐ Aikuisen tuki kokeessa	☐ Oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan
☐ Ohjeen ymmärtämisen varmistaminen	☐ Projektit	☐ Muistilapun/ajatuskartan käyttäminen kokeessa	☐ Kannustava palaute näkyviin Wilmaan
☐ Tehtävänannot suullisesti ja visuaalisesti: kuvatuki	☐ Urakat	☐ Kertausmateriaalit	☐ Muu palaute Wilmaan rakentavassa muodossa
☐ Selkokielisuus	☐ Opintoretket	☐	☐
☐ Sanoittaminen myönteisessä muodossa	☐	☐	☐
☐ Tauot: mahdollisuus liikkua, työskentelyn rytmittäminen	☐	☐	☐

Pedagogiset ratkaisut

- Anita Puustjärvi:
- **Koulunkäyntikyky on kykyä toimia tilanteeseen ja ympäristöön sopivalla tavalla:**
 - Oppia asioita ja omaksua tietoja ja taitoja
 - Olla oikeaan aikaan oikeassa paikassa
 - Huolehtia tavaroistaan ja tehtävistään
 - Toimia ryhmässä
 - Ottaa vastaan ohjausta
- Koulunkäyntikykyä voidaan tukea kohdistamalla interventioita kokeilemalla ja tekemällä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa vuorovaikutukseen, ympäristöön, vaatimuksiin ja odotuksiin, motivaatioon sekä kannustamiseen
- **Kysymyksiä oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä pohdittaessa:**
 - Mitä kyvystä on olemassa, mitä puuttuu? Mitä seikkoja on haasteiden takana?
 - Mikä on tavoite?
 - Mitä olisi mahdollista tehdä toisin? Mihin on mahdollista vaikuttaa? Ketkä voivat vaikuttaa?
 - Mitä oppilas ja huoltajat ehdottavat ja mihin he sitoutuvat?
 - Mihin ratkaisuihin voidaan yhdessä sitoutua?

Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi

Tunne- ja vuorovaikutustaidot	Tunne- ja vuorovaikutustaidot	Käyttämisen tukeminen	Käyttämisen tukeminen
☐	☐	☐	☐
Tunnistamisen harjoittelu	Selkeät säännöt ja seuraamukset. Säännöt kuvitettuna.	Tunnin rakenteen strukturointi	Ennalta sovittu rauhoittumisaika
☐	☐	☐	☐
Nimeämisen harjoittelu	Oppilaiden välisen myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen	Istumajärjestyksen suunnittelu pedagogisin perustein	Sovitut tavat ei-toivottuun käyttäytymiseen puuttumiseksi
☐	☐	☐	☐
Tunnesäätelyn harjoittelu	Toisen oppilaan tuki	Säännöt esillä ja niistä pidetään kiinni	Taitopuutteiden opettaminen ja johdonmukainen harjoittelu
☐	☐	☐	☐
Tunteiden ilmaisemisen harjoittelu	Kiusaamiseen ja ristiriitaisiin tilanteisiin puuttuminen ja selvittäminen	Itsesäätelyn harjoittelemineen	Jäävuorimalli
☐	☐	☐	☐
Tunteiden, ajatusten ja tilanteiden sanoittaminen	Opettajan muodostamat ryhmät ja parit	Henkilökohtainen palkintojärjestelmä	Oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan
☐	☐	☐	☐
Haastavien tilanteiden läpikäyminen: piirtäminen, sariakuvat, sosiaaliset tarinat	Taitopuutteiden opettaminen ja systemaattinen harjoittelemineen	Toivotun käyttämisen vahvistaminen välittömällä palautteella	Kannustava palaute näkyviin Wilmaan
☐	☐	☐	☐
			Muu palaute Wilmaan rakentavassa muodossa

Pedagogiset ratkaisut koulunkäynnin tueksi

Kouluun ja ryhmään kiinnittyminen	Kuormittuminen ja opiskelu	Opetus ja yhteistyö	Koulunkäyntikyvyn tuki
☐	☐	☐	☐
Ryhmyttäminen: Yhteispeli ym.	Kuormituksen arvioiminen ja keventäminen: tilat, tehtävät, aistikuoormitus, psyykkinen kuormitus	Oppilastuntemuksen hyödyntäminen	Selkeät odotukset
☐	☐	☐	☐
Turvallinen ilmapiiri: osallisuus, epäasialliseen käytökseen puuttuminen, turvakortti	Joustavuus opintojen etenemisessä ja suunnittelussa	Itseohjautuvuuden tukeminen	Toivotun käyttäytymisen vahvistaminen myönteisin keinoin
☐	☐	☐	☐
Hyvän huomaaminen	Koulunkäynnin-/yhteisöohjaajan tuki	Oppilaan kuunteleminen	Yksilöllisesti selkeät odotukset käyttäytymiselle
☐	☐	☐	☐
Tunnetaitojen harjoittelu	Erityisopettajan/ erityisluokanopettajan tuki	Selkeät struktuurit tunteissa	Tilanteiden ennakointi
☐	☐	☐	☐
Hyvinvointitaitojen harjoittelu	Oppilaanohjaus	Yhteiset rutiinit oppitunneilla ja välitunneilla	Selkeästi annetut ohjeet
☐	☐	☐	☐
Vuorovaikutustaitojen harjoittelu	Vaihtelevat työskentely- ja suoritustavat	Poissaolojen ja myöhästymisten seuranta sekä puuttuminen	Johdonmukainen, välitön, kannustava ja tehokas palaute
☐	☐	☐	☐
Itsetunnon vahvistaminen	Oppilaan osallisuus opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa	Tiivis yhteistyö kotiin: yhteiset sopimukset	Opetustilanteiden organisointi ja pedagogiikka
☐	☐	☐	☐
Siirtymävaiheiden tuki ja tiedonsiirto oppilastuntemuksen perustana	Huoltajien sitouttaminen koulunkäynnin suunnitteluun ja toteutukseen	Läsnäolon tukeminen	Taitojen systemaattinen harjoittelu
☐	☐	☐	☐
		Käyttäytymisen tukeminen	Vahvempi ohjaaminen toivottuun käyttäytymiseen
☐	☐	☐	☐
		Juunisyiden selvittäminen: poissolokartoitukset esim. ISAP, SNACK	Huoltajien osallisuus ja sitouttaminen koulunkäynnin tukemiseen
☐	☐	☐	☐
		Yhteistyö opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa	
☐	☐	☐	☐
		Yhteistyö lastensuojelun kanssa	
☐	☐	☐	☐

Monialainen yhteistyö

Koulunkäynninohjaajat	Opiskeluhoito	Muu henkilöstö
☐	☐	☐
☐ Päivän aloitus ja päivän läpikäyminen oppilaan kanssa	☐ Yhteisöllinen opiskeluhoito: ilmiöt, yhteisöllinen työ	☐ Yhteisöohjaajat
☐ Ohjaus tunnin aikana	☐ Luokkatyöskentelyn tukeminen: ryhmäytyminen ym.	☐ Kouluvalmentajat
☐ Apuna siirtymissä	☐ Koulupsykologi: oppimisvaikeuksien kartoittaminen, tunnetaitojen vahvistaminen keskustelutuki	☐ Nuorisiohjaaja
☐ Apuna tilanteiden ennakoimisessa	☐ Koulukuraattori: vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisen osallisuuden vahvistaminen, keskustelutuki	☐ Kasvatusohjaaja
☐ Oppilaan apuna itsesäätelyn harjoittamisessa	☐ Kouluterveydenhoito: ravitsemus, lääkehoidollinen tuki, yksilökohtainen tuki	☐ Muut kouluyhteisössä toimivat
☐ Toiminnanohjauksen harjoittelu oppilaan kanssa	☐ MAR-monialainen asiantuntijaryhmä oppimisen tuen arvioinnin tukena	☐
☐ Perehdytetty oppilaiden tuen tarpeisiin	☐ Yksilökohtainen opiskeluhoito	☐
☐ Ohjeistus etukäteen oppituntiin liittyvistä asioista	☐	☐
☐ KKO:n omat havainnot oppilaista	☐	☐
☐ Yhdessä sovitut työtavat aikuistumin kesken	☐	☐
☐ Yhteyslinkkinä koulun ja kerhon välillä (päivittäinen tilanne)	☐	☐

Yhdessä sovitut käytänteet oppimisen tukena

- Vesa Närhi, 2023, Työrauha Kaikille –toimintamalli yläkouluun:
 - **Onnistuneen intervention edellytykset:**
 - Hallinnollinen tuki, esihenkilö on sitoutunut toimintaan
 - Vähintään 75-80% kohderyhmää opettavista opettajista tukee ja toteuttaa yhteisesti sovittuja periaatteita
 - Interventio on suunniteltu ja koordinoitu
 - Johdonmukainen positiivisen käyttäytymisen huomioiminen ja sopimattomaan käyttäytymiseen puuttuminen
 - **Luokkatason keinoissa huomioitavaksi:**
 - selkeät odotukset käyttäytymiselle, tilanteiden ennustettavuus, selkeästi annetut ohjeet, ensisijaisesti kannustava palaute, opetustilanteiden organisointi ja pedagogiikka

Yhdessä sovitut käytänteet oppimisen tukena

- Yhteiset käytänteet tuntikäytänteisiin:
 - Selkeät, yhdessä sovitut käyttäytymisen odotukset:
 - selkeät säännöt, tarvittaessa kuvallinen tuki
 - toteutettavissa olevat **seuraukset** säännöistä poikkeamiseen
 - Tilanteiden ennustettavuus ja ohjeet:
 - **tunnin rakenne** näkyvillä (tarvittaessa kuvin), tunnin alussa läpikäynti
 - Vaiheistetut **ohjeet**, tarvittaessa kuvin

Yhdessä sovitut käytänteet oppimisen tukena

- Yhteiset käytänteet tuntikäytänteisiin:
 - Opetustilanteiden organisointi ja pedagogiikka:
 - tunnin aloittaminen ja päättäminen yhdessä, tilanteen rauhoittaminen
 - **työskentelyn keskeyttäminen:** Keskeytä, Katso, Kuuntele
 - **priorisointi** tuntisisältöjen osalta, **minimivaatimus** tuntitehtävien tekemiseen, saatavilla olevien resurssien kohdentaminen
 - opettajan/luokanvalvojan suunnitteleva **istumajärjestys** esillä luokassa
 - **Palaute:**
 - **johdonmukainen, kannustava palaute**
- **Lisää vinkkejä:** [Yhteispeli](#), [Työrauha Kaikille –toimintamalli yläkouluun](#), [Koulukunnossa opettajan miniopas](#)

Yhdessä sovitut käytänteet oppimisen tukena

- Vesa Närhi, 2023, [Työrauha Kaikille –toimintamalli yläkouluun:](#)
 - Oppilaan yksilöllisessä tuessa huomioitavaksi:
 - yksilöllisesti selkeytetyt käyttäytymisodotukset, taitojen systemaattinen harjoittelu, vahvempi ohjaaminen toivottuun käyttäytymiseen, johdonmukainen, välitön ja tehokas palaute käyttäytymisestä

Tuen tarpeita opetusryhmässä

Hiljainen oppilas

Ei puhu eikä osallistu oppitunnilla lainkaan.
Poissaoloja on kertynyt
Jaksamisen haasteita.

Keskittymisen ja toiminnanohjauksen haasteita

Motorisesti levoton
Impulssiherkkä, häiriintyy herkästi ympäristöstä ja toisista oppilaista

Autisminkirjon oppilas

Jumiutuu herkästi
Tehtävät eivät etene
Siirtymät tehtävästä tai paikasta toiseen haasteellista

LUKI-haasteet

Lukeminen on hidasta
Haasteita puheen ja tekstin hahmottamisessa
Prosessoinnin hitaus (huom! Oppimishaasteiden päällekkäistyminen MA)

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt: Koulutaso

Hallinnollinen tuki, pedagoginen johtaminen

Lukujärjestykset

Opetusryhmien tarkoituksenmukainen
muodostaminen

Henkilöstöressurssin kohdentaminen oppimisen ja
koulunkäynnin tueksi

Osaamisen vahvistaminen

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt: Oppimisympäristön saavutettavuus ja esteettömyys

Opetusryhmälle valitut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt:

- Toistuvat luokkarutiinit ja strukturointi
- Pedagogisesti harkittu istumajärjestys
- Luokkatilan aistiärsykkeiden minimointi: sermi
- Tunnin kulku ja tavoitteet selvillä
- Muun henkilöstön hyödyntäminen koulunkäynnin tukena

Hiljainen oppilas

- Auttaa vähentämään kuormitusta/ahdistusta, kun oppilas tietää missä on hänen paikkansa ja mitä tunnilla tapahtuu.
- Mahdollisuus poistua tarvittaessa tunnilta huomiota herättämättä.

Keskittymisen ja toiminnanohjauksen haasteet

- Auttaa oppilasta hahmottamaan oman paikkansa ja tehtävänsä oppitunnilla.
- Vähemmän oppitunnin aiheen kanssa kilpailevia ärsykeitä.
- Pilkotut tehtävät auttavat lyhytjänteistä oppilasta

Autismikirjon oppilas

- Kuormitus vähenee, kun oppitunnin ja tehtävien rakenne on ennalta tiedossa.
- Oppitunnille tuleminen helpottuu, kun tietää etukäteen istumapaikkansa.
- Sermi vähentää visuaalisia ärsykeitä.

LUKI-haasteet

- Istumapaikka esim. lähellä aikuista helpottaa oppilaan tukemista oppitunnin aikana.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt:

Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi

- Opetusryhmälle valitut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt:
 - Yhteinen tunnin aloitus ja lopetus
 - Rauhoita tunnin kulku, valitse tunnille muutama keskeinen asia/tehtävä.
 - Selkeys ja yksinkertaisuus. Opeta yhdellä kerralla joko uusi asia tai uusi työskentelytapa.
- Oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan.
- Opettajan puheen ja tekemisen rytmittäminen

Hiljainen oppilas

- Sitoutumista tekemiseen, ei turhaa jännitystä. Tietää mitä tunnilla odotetaan häneltä.
- Työskentelytavoissa huomioidaan haaste jo etukäteen: esim. sijoittaminen kolmanneksi keskusteluryhmään vähentää jännitystä.

Keskittymisen ja toiminnanohjauksen haasteet

- Oppilas voi kiireettä keskittyä annettuihin tehtäviin, kun hän tietää, mitä häneltä tunnin aikana odotetaan.
- Keskittymistä tukee kuuntelemisen ja tekemisen vuorottelu

Autismikirjon oppilas

- Omatoiminnanohjaus helpottuu, kun oppilas saa 1-2 ohjetta kerrallaan.
- Aistikuormitus vähenee.
- Vähemmän yllättäviä tilanteita.

LUKI-haasteet

- Oppilas voi kiireettä keskittyä annettuihin tehtäviin, kun hän tietää, mitä häneltä tunnin aikana odotetaan.
- Ei tarvitse kuunnella ohjetta kesken tehtävien teon.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt: eriyttäminen

Opetusryhmälle valitut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt:

- Tehtävänäntojen monikanavaisuus (suullisesti, visuaalisesti)
- Vaihtoehtoiset tehtävät, sama oppisisältö.
- Ajankäytön/tilan eriyttäminen
- Koulunkäynninohjaajan tuki

Hiljainen oppilas

- Mahdollisuus vastata kirjallisesti tai kahdestaan aikuisen kanssa vähentää puhumiseen liittyvää ahdistusta.
- Kevyempi tehtävätyyppi (ranskalaiset viivat vs. essee) vähentää poissaolojen aiheuttamaa kuormitusta.

Keskittymisen ja toiminnanohjauksen haasteet

- Liikkumisen mahdollistaminen tukee keskittymistä
- Toinen aistikanava usein vahvempi kuin toinen, esim. kuulonvaraisen ohjeen ymmärtäminen

Autismikirjon oppilas

- Toinen aistikanava usein vahvempi kuin toinen, esim. kuulonvaraisen ohjeen ymmärtäminen

LUKI-haasteet

- Kuvatuki/tukisanalistat vahvistavat ymmärrystä
- Suullinen täydentäminen kirjallisissa tehtävissä.
- Tietokoneella sanelu- ja lukuohjelman hyödyntäminen

Oppimisen edellytyksiä tukeva opetusjärjestely: kielitietoinen opetus

Opetusryhmälle valitut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt:

- Selkokielliset tekstit ja ohjeet sekä kuvatuki
- Käsitekartta, ylä- ja alakäsitteet
- Keskeisten käsitteiden poimiminen ja avaaminen
- Tehtävät, joiden vastaukset on löydettävissä suoraan tekstistä

Hiljainen oppilas

- Selkeys ja ymmärrettävyys rauhoittaa.

Keskittymisen ja toiminnanohjauksen haasteet

- Oppilas löytää olennaisen asian paremmin tekstistä
- Harkitut kuvat vahvistavat toiminnanohjausta

Autismikirjon oppilas

- Ylä- ja alakäsitteiden hahmotus vahvistuu
- Selkoteksti tukee oppimista, koska kuvainnollisen kielen ymmärtäminen/ilmaisujen voi olla haastavaa

LUKI-haasteet

- Luetunymmärtämisen tukeminen
- Tukisanaalistat vahvistavat oikeinkirjoitusta ja ajatuksen rakentamista

Yhteenvedo esimerkeistä oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä

Koulutaso - Hallinnollinen tuki - Pedagoginen johtaminen - Lukujärjestykset - Opetusryhmien muodostaminen - Henkilöstöresurssin kohdentaminen - Osaamisen vahvistaminen	Oppimisympäristön saavutettavuus ja esteettömyys - Tilajärjestelyt - Istumapaikka - Strukturointi - Välineiden käyttäminen	Kielitietoinen opetus - Opetustilanteessa - Oppimateriaalit - Opiskelustrategiat	Eriyttäminen - Tehtävät - Kotitehtävät - Opetus - Osaamisen näyttäminen - Koejärjestelyt - Palautte	Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi - Keskittyminen ja tarkkaavuus - Vireystilan säätely ja aistit - Tunne- ja vuorovaikutustaidot - Käyttäytymisen tukeminen - Puhejännitys - Hahmottaminen - Siirtymätilanteiden tukeminen - Työrauhan tukeminen	Pedagogiset ratkaisut koulunkäynnin tueksi - Kouluun ja ryhmään kiinnittyminen - Kuormittuminen ja opiskelu - Opetus ja yhteistyö - Koulunkäytännön tuki	Monialainen yhteistyö - Koulunkäynninohjaajat - Muu henkilöstö
---	--	---	---	---	--	--

Toteutus eri aineryhmissä

- **Selkeät, yhdessä sovitut käyttäytymisen odotukset:** selkeät, yhdessä sovitut säännöt
- **Tilanteiden ennustettavuus ja ohjeet:** tunnin rakenne ja vaiheistetut ohjeet näkyvillä
- **Opetustilanteiden organisointi ja pedagogiikka:** tunnin aloittaminen ja päättäminen yhdessä, tehtävien eriyttäminen, työskentelyn keskeyttäminen, istumajärjestys, kielitietoinen opetus
- **Johdonmukainen, kannustava palaute**

Katso ideat vinkkipaketista!

- **Kielitietoinen opetus**
- **Eriyttäminen:** materiaalit, tehtävät, osaamisen arviointi, tuntityöskentely ym.
- **Pedagogisen ratkaisut**
- **Monialainen yhteistyö**

Ennakkokysymys rajatusta oppimäärästä

Jos aineenopettajalla on laaja-alaisen erityisopettajan kelpoisuus, niin onko hän kelpoinen opettamaan oppilasta, jolla on rajattu oppimäärä. Jos opettaja on kelpoinen tähän tehtävään niin integroidaako oppilas yleisopetuksen ryhmään vai muodostetaanko rajatun oppimäärän oppilaista oma opetusryhmä?

Vastaus:

Rajattu oppimäärä edellyttää erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä yli puolet tai kokonaan oppiaineen opetuksesta tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa.

Kun päädytään rajaamaan oppimäärää, se tarkoittaa kokoaikaista kyseisen oppimäärän opiskelua kelpoisen erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamana. Rajattu oppimäärä edellyttää oppilaskohtaisen tuen päätöstä (Pol 20 f) erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä yli puolet tai kokonaan oppiaineen opetuksesta tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Mikäli aineenopettajalla on erityisopettajan kelpoisuus, hän voi opettaa rajattua oppimäärää siinä oppiaineessa, jossa hänellä on aineenopettajan pätevyys. Kuitenkaan ryhmäkohtaista tukea ja oppilaskohtaista tukea ei voi antaa samanaikaisesti, jolloin rajatun oppimäärän opetus tulisi tapahtua pienryhmässä/erityisluokassa.

Ennakkokysymys arvioinnista

Lukiossa opiskelee heikosti suomen kieltä hallitseva opiskelija. Reaaliaineen kokeessa tiedollinen osaaminen näkyy joltain osin, mutta kielitaito heikkoa ja paljon kirjoitusvirheitä. Miten tällainen arvioidaan?

Vastaus:

Kokeessa arvioidaan tiedollista osaamista. Kirjoitusvirheiden määrä ei vaikuta arviointiin. Lisää arvioinnista löydät

perusopetuksen osalta

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/apua-arviointiin-opetushallituksen-arviointikoulutukset> ja <https://www.oph.fi/fi/oppimisen-ja-osaamisen-arviointi-perusopetuksessa>

sekä **lukion osalta**

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-arviointi-lukiossa-lops-2019-perusteiden-mukaan>

Ennakkokysymys arviointiin liittyen

Opetussuunnitelmat ovat hyvin erilaisia. Miten päättää käytettäviä sisältöjä, jos arvioinnin kriteerit koskevat pitkälti taidollisia tavoitteita koskevia (erityisesti terveystieto)? Jos on aina ainoa aikuinen luokassa, niin miten mahdollistaa esim. suullisia suorituksia ja muita aikaavieviä vaihtoehtoisia suoritustapoja? Rehtori määrännyt, että koesuoritus on voitava pilkkoa ja sitä pitää saada jatkaa. Onko mitään rajaa tälle? Osa tekee kokeita viisi oppituntia kun toisille on riittänyt 20 minuuttia. Moni oppilas nykyään "oleilee kokeen kanssa". Miksi tämä pitää sallia vai pitääkö? Miten arvioida työskentelyä ja kokeellisia töitä, jos oppilas ei juurikaan käy koulua tai on jollakin ns. koulupelkoisten tai vastaavalla koko kunnan luokalla ja tekee opettajan lähettämiä paketteja?

Vastaus:

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt sekä ryhmäkohtaiset tukimuodot on kaikkien oppilaiden käytössä olevaa oppimisen tukea. Tilanteissa, joissa luokkaan tarvitaan toinen aikuinen tukemaan oppilasta, on hyvä kääntyä rehtorin tai pedagogisen tiimin puoleen. Eriytettyihin koetilanteisiin on hyvä pyytää koulunkäynninohjaajan tai erityisopettajan tukea. Arviointiin liittyen lisätietoa löydät Opetushallituksen sivustoilta sekä opetussuunnitelmasta. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/apua-arviointiin-opetushallituksen-arviointikoulutukset>, <https://www.oph.fi/fi/oppimisen-ja-osaamisen-arviointi-perusopetuksessa>, <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetus/terveystieto-perusopetuksessa>. Paikallisista arvioinnin käytänteistä saat lisätietoa opetussuunnitelman paikallisista tarkennuksista sekä rehtorilta.

Ennakkokysymykset tekstien käsittelyyn

Miten reaalin tekstikappaleita olisi hyvä opettaa lukemaan? Mikä olisi paras tapa, jolla opettaja voisi mallintaa tekstin lukemista ja lukuläksyä? Miten alleviivaaminen tukee mallintamisessa teksti eri käsitteiden tärkeyttä ja kielen rakenteita?

Konkreettiset vinkit reaaliaineiden opetukseen? Kuinka avata tiedon alan kieltä oppijalle?

Vastaus:

Vinkkejä tämän esityksen dioilta 13-16

Ennakkokysymys fykeen liittyen

Haluaisin kysyä millaisia työkaluja jatkossa saadaan fysiikkaan ja kemiaan sellaisten oppilaiden auttamiseksi, joiden kyky suoriutua tieteellisestä tutkimuksesta on heikko?

Vastaus:

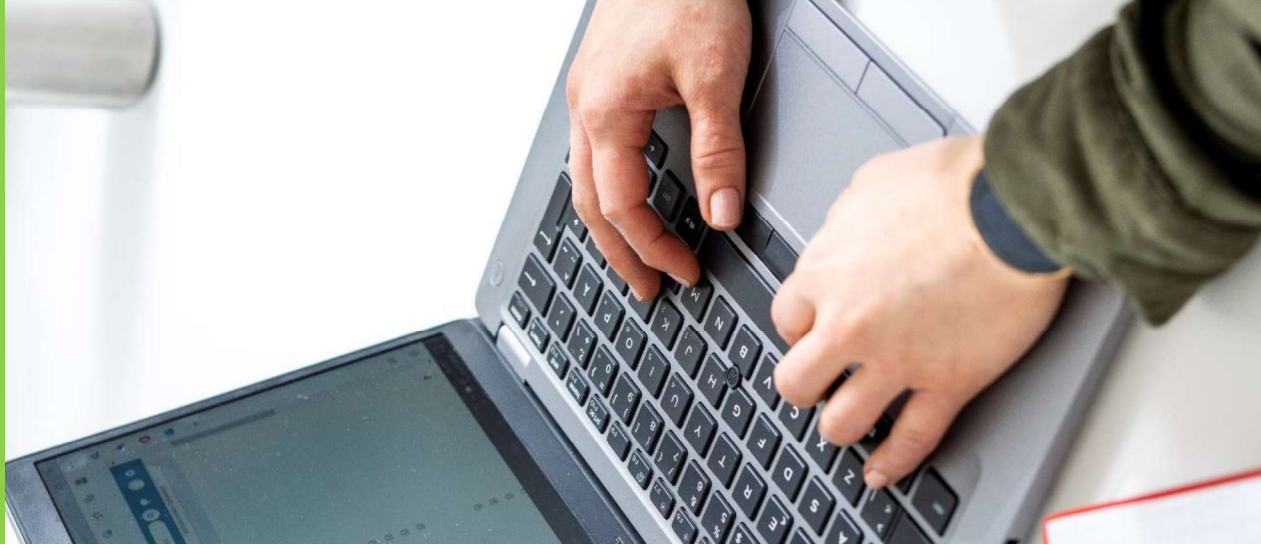
- Keskeisimmät käsitteet avattu ja mahdollinen kuvatuki (esim. työvalineet)
- Kuvatuettu ja selkokielineen ohjeistus työvaiheittain
- Mallintaminen (opettaja tai työpari)
- Koulunkäynnin ohjaajan apu tunneilla
- Joustava ryhmittely opetusryhmässä (opettajan vahvempi tuki tietyille ryhmälle)

Ennakkokysymys kirjaamiseen liittyen

Milloin toteutuneita tukitoimenpiteitä pitää kirjata Wilmaan?

Vastaus:

Opetussuunnitelma tai laki ei edellytä oppimisen edellytyksiä
tukevien opetusjärjestelyjen tai ryhmäkohtaisten
tukimuotojen oppilaskohtaista kirjaamista. On hyvä kuitenkin
huomata, että opetuksen järjestäjällä voi olla omia ohjeistuksia
kirjaamiseen liittyen.

Linkkivinkit

Löydät lisää vinkkejä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen tueksi aihealueittain keräämistämme linkkivinkeistä.

osake.eeventti.fi/materiaalit/tuen-vinkkipaketti

Materiaalit

[Lataa tästä vinkkipaketin verkkoversio](#)

[Lataa tästä vinkkipaketin tulostusversio](#)

[Lataa tästä vinkkipaketin linkkilista \(hyödyllisiä lisämateriaaleja opetuksen tueksi\)](#)

Esityksen lähteet:

- **Itä-Suomen Aluehallintoviraston koulutus 25.9.23**
 - Anita Puustjärvi, Mitä opettajan tulisi tietää neurokehityksellisistä häiriöistä?
- **Itä-Suomen Aluehallintoviraston koulutus 26.9.23**
 - Vesa Närhi, Miten tukea onnistumista koulussa?
- **Opetushallitus, ePerusteet luku 7, alaluku 7.2.**
 - [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014](#)
- **Tampereen seudun Osake**
 - [Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, vinkkipaketti](#)
 - [Vinkkipaketin linkkivinkit](#)

Kiitos!